

НИКОЛАЙ РАЙНОВ
ТРЕНДАФИЛКА
ФРЕНСКА ПРИКАЗКА

chitanka.info

Имало едно време цар и царица. Те били много нещастни, тъй като си нямали дете. Това им било едничката грижа, защото имали всичко друго, което може да пожелае човек. Те били много богати. Живеели в дворец, препълнен с чудни съкровища. Народът ги обичал, нямали врагове, земята била плодородна, поданиците живеели мирно и честито. Само царят и царицата не били щастливи: седем години минали, откак са женени, а още нямали рожба.

Всяка сутрин царят поглеждал царицата и си казвал скръбно на ума: „Ех, колко хубаво щеше да е — ако си имахме детенце!“ И той въздишал, и царицата въздишала. После и двамата сядали един до друг на златния престол. При тях идвали посланици от съседните земи. Царят и царицата им се усмихвали, приемали весело поклоните им и се разговаряли с всеки пратеник, но в сърцето им все тежала голямата скръб.

Една заран царицата отишла да се къпе. Като изпратила слугините си, тя слязла на мраморните стъпала към водоема и почнала да се къпе. Ненадейно зачула някакъв дебел и грозен глас, който казвал:

— Радвай се, честита царице: онова, което желаш, ще се сбъдне.

Царицата се сепнала и се озърнала наоколо: никого нямало.

Ала гласът се обадил пак:

— Погледни към плочите, царице, и не се бой, защото аз ти предричам щастие!

Царицата видяла тогава една голяма жаба, която я гледала с едрите си очи.

— Сега е лято — изкрюкала отново жабата. — Наесен листата ще окапят, пак ще дойде зима. Но настъпи ли пролет, ти ще имаш дете.

Царицата се зарадвала много. Тя дори искала да награди с нещо жабата, макар че не й се вярвало да се сбъдне предричането, ала когато излязла от водата, кекерицата била вече изчезнала.

През пролетта, когато напъпили трендафилите, царицата наистина добила момиченце — такова хубаво, каквото никой не бил виждал. И царят, и царицата били неизказано щастливи.

Заедно с тях се радвал и целият град, па и цялото царство. Всеки можел да влезе в двореца и да види детенцето. По всички пътища на голямото царство кръстосвали конници и бързоходци — да съобщават на поданиците, че царят си има дъщеря. Камбаните на всички църкви

били цяла седмица. Знамена се развявали над къщи и улици. Топовете гърмели, за да разгласят надалеч радостта на цар и царица.

Като се минали седем дена, кръстили детето. Нарекли го Трендафилка: то било хубаво като трендафил. Кръщенето станало с голямо тържество. Дошли всички благородни мъже и жени от царството, пременени в разкошни дрехи; дошли също тъй много князе и посланици от съседните държави.

Додето траяло кръщенето, малката Трендафилка не само не плакала, а се и усмихвала; тя гледала всички с големите си сини очи, сякаш разбирала защо са се събрали всички тия чужди хора.

След тържеството царят поканил в двореца на обяд гостите. Обичай било в онова царство — когато се кръщава царско дете, на гощавката да се поканят и всички самодиви, та да надарят с по нещо кръстеното, за да бъде щастливо. В царството имало тринадесет самодиви, но най-старата от тях живеела вече от петнадесет години в една полусрутена кула, далеч от хората. Тя не се срещала с никого. Разговаряла се само с котката си, с гарваните, които живеели в кулата, и с паяците.

Царят забравил да покани тая самодива на гощавката. Никой и не поискал да му напомни за нея, тъй като всички знаели, че е зла, свадлива и завистлива, та се боели да не би да развали доброто настроение на гостите, ако дойде. Па и никой не бил видял добро от нея, та повечето я били забравили: който не обича хората, забравят го.

Обедът бил толкова тържествен, колкото и кръщенето. Царят и царицата седели под балдахин, везан със златни жици, в дъното на пиршеския чертог. От двете им страни се били наредили самодивите. Пред всяка имало златно блюдо и златно ковчеже с нож, вилица и лъжица. Приборите били майсторски изработени — кой във вид на лодка, кой на мидена черупка; по тях имало изобразени замъци с кули, разни животни и други украшения. Най-добрите свирачи свирели, най-добрите певци пеели, додето траел обедът. На шест големи трапези били насядали гостите. Блясъкът на скъпите им дрехи и накити подходдал към великолепната покъщнина на чертога. Синовете на най-почетни благородници прислужвали. Те поднасяли пред всекиго голямо сребърно блюдо с риба, плодове, месо или друго ястие, коленичели на едно коляно и помолвали гостенина да си вземе, колкото обича.

Какви не гозби се поднесли. Имало риба — печена, варена и пържена, мечешки глави с по един лимон в устата, пауни, пуяци и лебеди, диви кози, сърни, елени, зайци и друг дивеч. Най-хубави били сладките. Едни приличали на замъци, пред които стоят захарни човечета, в броня от шоколад, с оръжия от небетшекер; покривите на кулите били от мед, бадеми и орехи. Други наподобявали птици; разрежеш ли ги, ще намериш в корема им обелен портокал, захаросан кестен и пелте от праскови. Трети приличали на гнезда: всяко гнездо било от захар, а в него имало яйце от шоколад; отвориш ли яйцето, ще се покаже пиленце от мармалад. Имало и всякакви плодове, донесени от много далечни земи.

Гостите били много весели и приказливи; спрат ли свирачите и певците, започвали разговори със смехове. Но ето че посред обеда, когато било най-весело, станало нещо непредвидено. В чертога се разнесе един злокобен глас — като грак на гарван.

Тоя глас изрекъл следните думи:

— Веселете се, знатни господари, и вие, хубави господарки! Смейте се, докато е време, защото — нали знаете? — след смеха идват сълзи!...

Отведнъж всички млъкнали. Царицата побледняла и се разтреперала. Царят се разгневил, изправил се и погледнал към вратата, отдето се бил зачул страшният глас. И какво да види? Една прегърбена бабичка, парцалива, брадата и мустаката, с дълги чорлави коси, вървяла право към него, подпирайки се с тояга. Лицето ѝ било жълто, сгърчено от злоба и омраза. Зелените ѝ очи святкали.

Тя стигнала до балдахина, спряла се, простряла към царя и царицата костеливата си ръка и като посочила златните блюда пред самодивите, рекла ядовито:

— Я ги виж ти: една, две, три... дванадесет! Не знаеше ли ти, царю, че в царството ти има и тринадесета самодива, най-стара, най-учена и най-силна от всички? Къде е блюдото и ковчето, което си ми отредил?

Царят помолил бабичката да му прости, че я бил забравил, и я поканил да седне на трапезата. Но тя му отвърнала със злобна усмивка:

— Да седна ли? Хубава работа! Та угощението е вече към края си. Ала нищо. Радвам се, че съм поне дошла навреме, за да надаря княгинята с един хубав дар...

И тя се изсмяла ядовито. За да успокои гостите, царят поканил още веднъж самодивата да седне и тя най-после се съгласила. Угощението продължило, но нямало вече прежната веселба. Бабичката яла мълчаливо и се усмихвала дяволито от време на време, като човек, който е приготвил неприятна изненада на другите. Останалите самодиви я поглеждали с безпокойство, защото се боели от злината ѝ. Дори най-младата станала и се изгубила зад една завеса, без да я забележи някой.

Свършил се обедът. Дошло ред самодивите да надарят княгинята. Внесли детето в пиршеския чертог. То спяло. Царицата го прегърнала и притиснала нежно до сърцето си, сякаш да го запази от всяко зло. Обаче старата самодива не се трогнала от това. Тя запитала със зловна усмивка:

— Защо си бледна, царице, и защо ти треперят устните? От какво се боиш в тоя радостен ден?

Но царицата не ѝ отговорила. Тогава станала първата самодива и рекла:

— Аз надарявам княгиня Трендафилка с хубост. Очите ѝ ще са като звезди, а косите ѝ ще светят като пролетно слънце. Бузите ѝ ще бъдат свежи като трендафил. Тя ще е най-хубава от всички на земята.

Втората самодива я надарила с разум — да бъде най-умна от всички на света. Третата ѝ дарувала доброта, четвъртата — обаятелност, петата — дарба да пее сладко като славей, шестата — да танцува, и тъй нататък.

Най-после старата самодива се приближила и рекла:

— Аз пък ето какво ще предрека на княгинята. Като стане на петнадесет години, ще се убоде с вретено и ще умре.

Всички трепнали, като чули тия думи. Царицата изпищяла. Царят си извадил меч и се хвърлил към бабата.

Но тогава се чул глас.

— Скрый си меч, царю честити! Страшно наказание чака оногова, който докосне с оръжие самодива. Не бой се: дъщеря ти няма да умре.

Тъй казала дванадесетата самодива — онази, която се била скрила зад завесата.

— Аз ще се помъча — продължила тя — да поправа злото, което направи най-старата ми сестра, защото нямам власт да го отменя.

Княгинята наистина ще си убодe пръста с вретено, ала няма да умре, а ще заспи и ще прекара в дълбок сън сто години, докато дойде един царски син да я събуди.

Когато всички се разотишли, царят повикал колкото магьосници, звездобройци и знахари имало по царството му да ги попита няма ли средство да се отмени предречената беда. Надошли мнозина, но никой не могъл нищо да каже. Най-сетне се явил един стар врач, най-учен от всички. Царят запитал и него. Врачът казал, че трябва най-напред да прочете тайните книги, па после ще отговори.

Отишъл си той в магьоснишката килия и почнал да разгръща старите книги, посветени на магичната наука и написани от най-великия магьосник — прочутия Мерлен. Обаче в тях не намерил нищо. След това се обърнал към своя оракул — един крокодил, напълнен със слама и закачен на потона на килията. Като се изрекат някои тайни думи, в крокодила влизал дух и почвал да говори. Но тоя път оракулът казал, че не смее да съобщи с какво средство ще може да се разтури магията. Ала врачът не се отчаял. Той тръгнал посред нощ из гори и усой да бере билки на лунна светлина; като се върнал в килията, полял ги с особена течност и ги запалил — да му дойде вдъхновение, за да открие тайната. Но пак не излязло нищо. Много дни и нощи опитвал той всички средства и ето че веднъж му хрумнала ненадейно една мисъл. Той дори извикал от радост и веднага се запътил към двореца.

— Е — рекъл царят нетърпеливо, — намери ли средство?

— Намерих — отвърнал вещерът. — Ако заповядаш да изгорят всички вретена, каквито има по царството, княгинята не ще се убодe.

Царят се зарадвал, като чул това.

— Чудно нещо! — рекъл той. — Как не ми дойде на ум? Та това е много просто!

— Всяко нещо е просто — казал вещерът, — щом човек го знае.

Царят наградил магьосника, а после пратил хора да съберат всички вретена, които има по царството. Те тръгнали и насъбрали не само вретената, а и хурките, че дори и руданите (чекръците). За всяко вретено плащали по жълтица, за хурка — по десет, а за рудан — по сто. Тръбачи разгласили навред, че който укрие или направи било вретено, било хурка, било рудан, ще му отсекаат главата. Всичко събрано било пренесено на площадите, където запалили големи огньовете и го изгорили.

Жените доста се позагрижили как ще плетат на децата си чорапи и как ще им тъкат платно за дрехи, като са забранени вретената, хурките и руданите, ала царят заповядал на търговци да закупят от съседните страни готови конци и да ги продават евтино. Тогава всички се успокоили.

На княгинята, разбира се, никой не казал какво са ѝ предрекли самодивите. Никой не смеел да спомене пред нея думата вретено. Криели от нея дори книги, в които имало изображения на домакински потреби — да не би да види вретено или хурка и да запита за какво служат. Княгинята порасла и предсказанията на самодивите се сбъждали едно по едно: тя станала първа хубавица, най-умна и най-добра от всички, обаятелна, даровита; умеела да пее, танцува и говори като никой друг; лесно запомняла всичко, била прилежна, послушна и работлива — като никоя царска дъщеря.

Дошъл денят, когато навършила петнадесет години. Всички се изредили да я поздравят и да ѝ поднесат подарък. Дворецът се изпълнил с подаръци. Царят ѝ подарил конче със седло от червено кадифе, а царицата — бисерна огърлица. Дори и момчето от готварницата ѝ поднесло малка дървена обувка, която изработило само и облепило с варак.

Всички били весели тоя ден. Само сърцето на царицата се свивало, но царят я успокоявал:

— Ние изиграхме оная вещица казал той на жена си. — Бъди спокойна: в цялото царство няма ни едно вретено.

И той отишъл в държавния съвет — да се разговори с министрите.

В това време Трендафилка обикаляла двореца: обичай ѝ било да ходи от стая в стая и да се разговаря с всички. Навсякъде отивала тя, като се почне от подземните готварници, дето двадесетина готвачи работели тоя ден да приготвят гозби за сто души гости, и се свърши с върха на кулата, дето бдели стражи с копия и секири на рамо. Само на едно място не била влизала: в старата кула, чиято врата била все заключена. Никой не знаел де е ключът; слугините казвали, че вътре не живее никой: повече от сто години имало, откак не бил влизал там човек.

И тоя ден княгинята, като обходила целия дворец, стигнала до кулата. Колко се почудила тя, като видяла, че на вратата има ключ!

Завъртяла, дръпнала — вратата се отворила. Трендафилка се озовала в една тъмна, прашна стая, одето изхвъркнали сума прилепи, бухали и кукумявки, подплашени от стъпките. От стаята водела нагоре извита стълба. Княгинята се изкачила по нея до върха на кулата. И там имало врата. И на нея стърчел ключ. Трендафилка го завъртяла и влязла в стаичка с големи прозорци. Там имало легло. До него седяла една баба и предяла.

— Добър ден, бабичко — рекла княгинята. — Какво правиш?

— Преда, дъще — отвърнала бабата, която била старата самодива.

— Предеш ли? — извикала радостно Трендафилка. — Дай да видя какво е онова малко нещо с железния връх, което се върти толкова бързо?

— Вретено — отговорила предачката — Ти питаш, като че ли не си виждала ни рудан, ни вретено.

— Не съм зер, не съм виждала. Колко е любопитно! Я дай и аз да попреда малко! Бива ли?

— Не само бива, дъще, но и трябва. Може ли мома да не знае да преде? Всяка трябва да се научи.

Бабата станала от стола си и дала на Трендафилка хурката и вретеното. Но княгинята не знаела как се държат тия неща.

Вретеното се изплъзнало из ръката ѝ, тя побързала да го хване и то — както се въртяло — я уболо с върха си по пръста. Тя паднала като мъртва. Самодивата я сложила на леглото и се изгубила.

Тозчас всичко живо в двореца изпаднало в дълбок сън. Както седял в салона на държавния съвет, кралят прекъснал думата си и заспал с отворени уста. Министрите също заспали: един — както се преструвал, че слуша, друг — както се прозявал, трети — както зяпал през прозореца. Заспали и стражите пред вратите с копия в ръце, и почетните госпожици в стаята на царицата: една — както се секнела с кърпичката си, друга — както плетяла дантели, трета — както говорела с един папагал. Заспала и царицата, както си седяла. И придворните, и готвачите, и слугите — всички заспали, както си гледали работата. Заспали дори конете, кучетата, котките и гълъбите.

В двореца настъпило страшно мъртвило. Около стените му порасли къпини, тръне, бръшлян и повит. Бодливи храсти и повлещи тъй гъсто се преплели, че в скоро време замъкът заприличал на

непроходима гора; всред нея се подавал върхът на най-високата кула, а на острието ѝ висяло неподвижно царското знаме.

Тъй минавали години. Отвън животът си вървял, а между стените на двореца всичко спяло мъртъв сън. Дори и въздухът бил тежък и застинал. Пролет идвала, а ни едно цвете не цъфвало. Хората извън замъка стареели и умирали. От бащи на синове и от синове на внуци се предавало пророчеството, че след време един царски син ще събуди княгинята. Но годините минавали — и хората почнали вече да не вярват. Все пак мълвата минала в съседните земи. Някои царски синове се опитали да влязат в омагьосания дворец — всеки от тях си мислел, че е избраникът, комуто е съдено да пробуди хубавицата. Ала никой не успял. Къпините и повитът растели толкова бързо, че оплитали всекиго, който се опитвал да навлезе в гората. Ръката му се уморявала да сече, мечът му падал; момъкът умирал в страшни мъки, задушен от бодливите повлеци.

Минали стоте години. Един млад княз, както се лутал по лов, видял отдалеч омагьосания дворец. Той запитал един стар селянин каква е тая сграда, а оня му разказал всичко, каквото знаел от баща си. Като чул за омагьосаната княгиня, князът усетил, че сърцето му тупка силно. В ума му се стрелнала мисълта, че той е оня княз, който ще я пробуди и ще се омъжи за нея.

— Моля ти се, покажи ми пътя към оня замък! — викнал той на селянина.

Но старецът му разказал как много князе преди него намерили смъртта си в страшната гора. Князът не се уплашил. Той настоявал да му покажат пътя. Тогава селянинът го извел на една пътека, която водела към трънливата гора.

Когато стигнал до гората, князът видял много скелети, оплетени от къпини, повит и орлови нокти. По храстите висели парцали от копринени и кадифени дрехи. По земята се търкаляли счупени оръжия, златни шлемове и щитове с княжески гербове. Страшно безмълвие царувало в гората: ни птичка пеела, ни мушица бръмчела, ни вятър подухвал. Бодливите дървеса и храстите се били преплели толкова гъсто, че не можело и да се мисли да мине човек. За миг юнакът се уплашил: бодлите били остри и корави, закривени като нокти на граблива птица.

Ала като помислил малко, князът си рекъл:

— Много ли струва пък един живот? Нима съм дошъл от толкова далеко, за да се върна? Тия преди мене са били сърцати момци: като гледам костите им, срам ме хваща, че съм се уплашил. И да не сполуча, аз трябва да се покажа толкова храбър, колкото са били те.

И той посегнал смело с ръка, за да махне първите повлеци, които му преграждали пътя. Колко голяма била почудата му, като усетил, че клоните са меки и че се отдръпват пред него, за да му сторят път, сякаш са живи! Бързо навлязъл той в гората. Гранките, които докосвал с ръка или дрехата си, отведнъж пускали листа и по тях нацъфтявали бели и румени шипки. Князът стигнал скоро до стените на двореца и навлязъл в градините. И там било тихо. Водата в мраморния водоем била неподвижна като стъкло, рибите не плували между водните цветя: те били като мъртви.

Пред вратата князът видял заспалите стражи, а в стените на двореца, които обходил една по една, намерил също тъй заспали хора, но княгинята не видял никъде. Той се лутал дълго — струвало му се, че е минало цяло денонощие, ала в тоя дворец не се смрачавало, откак били заспали хората. Най-сетне, като дирел напразно княгинята, юнакът решил да се изкачи на кулите, за да погледа оттам двора и околността. Всички кули обходил. Накрая влязъл и в старата кула. Изведнъж сърцето му затупкало силно: той разбрал, че княгинята ще да е там. Изкачил се бързо по кривата стълба и надал радостен вик, като видял хубавицата, която сияла на леглото.

Князът не можел да се нагледа на хубостта ѝ. Приближил се, хванал ѝ ръцете — те били топли. Но момата не се събудила. Очите ѝ били склопени. Тогава юнакът се навел и я целунал. Девойката се сепнала, отворила очи, изправила се и като видяла княза, рекла:

— Ти ли си, княже? Колко късно идваш!

В тоя миг отведнъж се пробудило всичко живо в замъка. Сред дълбокото мълчание се раздал голям шум: врява, говор, цвилеж на коне, песни на птици, бръмчене на пчели. Забили големите стенни часовници, заскърцали вратите, залаяли кучетата, запели петлите, захвърчали птиците. Рибите заплували, зачул се глас на кукувица, славейчета започнали да извиват кръшните си песни. И слуги, и стражи, и придворни, и министри всички отведнъж се пробудили и продължили работата си. Разбира се, всеки си мислел, че е ненадейно задрямал, и гледал другите да не забележат това.

В стаята на държавния съвет и цар, и министри изведнъж се сепнали. Министрите почнали да си трият засрамени очите. Министър-председателят подскочил на креслото си като пружина, поклонил се на царя и запитал:

— Какво казахте, ваше величество?

— Казах... — отвърнал царят. — Какво ли бях казал, наистина? Извинете ме, господа, но струва ми се, че бях като че ли позадрянал...

— Нищо, нищо: една къса дрямка — рекъл министър-председателят. — Ваше величество сте уморен от вчерашния лов. Дали да отложим съвета за утре?

— Да продължим, господа, да продължим! — казал царят.

Но в тоя миг влязъл един паж и му подал писмо от царицата. Царят го прочел и веднага излязъл.

От всички хора в двореца само царицата разбрала какъв омагьосан сън я е бил налегнал. Тя си спомнила думите на най-младата самодива и разбрала какво е станало. Когато дошъл царят, тя го запитала къде е Трендафилка. Той не знаел. Пратили хора да я търсят. В това време князът и княгинята се разговаряли в старата кула. Момата изслушала с голяма почуда разказа на момъка за омагьосания дворец, дето всички били заспали. Сетне князът я хванал за ръка и я повел надолу. Като слезли от кулата, срещнали царедворците, които дирели Трендафилка. Всички се смаяли, като видели, че с нея върви момък, когото никой не бил забелязал да влиза в двореца.

Но царицата не се зачудила. Тя се зарадвала, като видяла, че младата самодива е изпълнила обещанието си. В същия ден, когато Трендафилка трябвало да отпразнува рождения си ден, целият дворец отпразнувал и годежа ѝ със смелия княз.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.